

Kallis lugeja!

Kirjutan neid ridu kroonviirushaiguse puhangu esimese laine viimasel nädalatel. See aruanne on valminud valdavalt enne pandeemiat, erandiks vaid sissejuhatus ja käesolev eessõna.

Võib-olla loed Sina seda aruannet uues isolatsioonis, võib-olla oodates juba leitud vaktsiini Eestisse jõudmist või elades koos kroonviirushaiguse riskiga, teades, et vähemalt mõned antiviraalsed ravimid on meil kättesaadavad ja evivad piisavat raviefekti, et saaksime end veidi kindlamini tunda.

Kuidas ka ei oleks, selle aruande põhi-teemad – linnastumine ja sellest valikust tingitud halvem elukeskkond; inimesest lähtuv linnaplaneerimine; hajaasustus ja sellest tulenevate probleemide maandamine; inimeste omavastutus ja vabatahtlik panustamine demokraatliku ühiskonna arengusse ja püsimisse; kliima muutumisega kaasnevad probleemid ning vajadus neid juhtida ja ületada – saavad kroonviiruse põhjustatud kriisi valguses läbi katsutud ja leitud olulised olevat.

Midagi ei ole muutunud, kuigi justkui kõik on muutunud. Eelkõige on kadunud meie kindlustunne, et inimkond tervikuna või vähemalt selle jõukam, s.t toidu, vee, hariduse ja tervishoiuga varustatud osa, tuleb toime kõigega, mida loodus või selle vastus meie toimetamisele tema kallal suudavad pakkuda. Veel pool

aastat tagasi tundus paljude jaoks olevat ainuke kindlustundest puudu olev osa see, kuidas me saaksime ennast kaitsta nende eest, kellele saatus on kätte mänginud halvemad kaardid, olgu nad siis sõja-, kliima- või majanduspögenikud. Niisiis – elame uues maailmas, aga probleemid, millega selles maailmas toime tulema peame, on seejuures ikka üsna samad.

Kuidas teha meie suurest pealinnast roheline, jalakäijale ja ratturile turvaline linn, kus oleks ikkagi võimalik kiiresti jõuda ka ühest linna äärest teise? Kuidas teha nii, et seesama suur linn ei oleks avalike teenuste kõrb, mis puudutab märkamist ja aitamist? Kas suudame ära kasutada juba enne kroonviiruse kriisi olemas olnud suundumust, kus eestlased liikusid osaliselt maale ja ilmutasid vastumeelsust sealt jälle linna tööle tulemise suhtes? Kuidas võiks hõreastatunud Eestit aidata kriisis ootamatult selgunud asjaolu, et meie tolerants kaugtöö suhtes paistab palju suurem, kui seni on arvatud? Kas meie iduettevõtete ja IKT-sektor ning nende sektorite pakutavad teenused teistes majandusvaldkondades võiksid seda suundumust veelgi tugevdada?

Kas ja kuidas suudame sooritada aktiivse kliimapöörde ja toetada sedakaudu ka oma majandusarengut, selmet muutada passiivselt kliimanetraalseks, tarbides teiste riikide toodetud rohelist ener-

giat? Mis roll on kliimapöördel meie enda tarbimisvalikutes, muu hulgas transpordiga seotud valikutes, ja millist rolli kannab energia tootmise muutmine puhtaks ja hajusaks? Kas tark Tartu ja suvitajatele orienteeritud Pärnu ning teised väiksemad linnad näitavad, mida suudab üks linn, kes ei pea suuruse tõttu tegema kompromisse liikuvuse ja keskkonna, ka linnakeskkonna vahel?

Kallis lugeja – Sa ei leia neile küsimustele siit aruandest vastuseid. Aga Sa saad teada, kuidas meie Eesti elab ja hingab. Eesti, kes on maailma inimarengu indeksis kõrgel 30. kohal – paigas, mis võimaldab suurelt unistada, kiirelt otsustada ja kogu ühiskonnale üheldasa kasu toovaid lahendusi leida.

Head lugemist!

Kersti Kaljulaid

Eesti Vabariigi President

